

Mgr. Labancz Tamara

Az iskola nem eladó!

Múlt és jelen képei törnek felszínre, ha a kisiskolák megszüntetésén mereng el a szülő, a tanár vagy a volt diák... Kutatja az okokat, s keresi ennek a folyamatnak az előzményeit.

A Magyar Tannyelvű Alapiskola Bakán 1964-ben jött létre. A régi kaszárnya biztosított kiváló helyet a megfelelő működéséhez. A vízi erőmű megépítése után az intézmény új épületbe költözött, ahol ma is folyik az oktatás. A környező falvak, pl. Dercsika, Csallóköznádasd tanulói szintén ebben az iskolában sajátítják el a tudnivalókat.

A vízi erőmű árnyékában zsongó iskola megalakulásának 50. évfordulóját ünnepli 2014-ben, amelyre sötét palástot von az intézmény megszűnésének elméleti lehetősége. A fenyegettség érzése állandó jelleggel szűrődik be a falakon keresztül.

A létbizonytalanság forgatagában a szülők nehezen tudnak dönteni gyermekük beiratkozása ügyében. Számos körülményt figyelembe kell venni. Szükségszerű az intézmény pozitívumait, illetve negatív tényezőit megvizsgálni. Egy falusi iskola napjainkban nem rendelkezik nagy osztálylétszámmal. A tanulók családi légkörben vehetik magukhoz a tudást. Sokkal könnyebben fel lehet fedezni a diákok előnnyel bíró oldalait, sőt a született tehetségeket is! A kis létszámú osztályokban a gyermekek nagyobb intenzitással és bátrabban kötnek barátságot. Vitathatatlan a felismerés, hogy a jóság szikrája

gyorsabban ér a szívekhez. Tisztább ritmusban lüktetnek a különböző tanítási órák keretén belül, s az iskolán kívül is. Jeleskednek sportversenyeken, szavalóversenyeken, rajzversenyeken és egyéb megmérettetéseken.

Az iskola számos rendezvénynek ad otthont, amelyeken a diákok és a szülők kiválóan érzik magukat. Minden évben megemlékeznek az 1956-os, az 1848/49-es magyar forradalom hőseiről, megszervezik az immáron hagyománnyá vált Töknapot, Fenyőünnepet, Anyák napi műsort, a Szánt a babám c. népzenei koncertet, a Csallóki napot és a pünkösdi alkalmából megalkotott programot.

A tudás temploma Bakán kardelen táncol! Ugyanennek a veszélynek van kitéve az oktatási intézmény Felbáron, Nagyszarván, Deákin, Felsőpatonyban, Alsóbodokon, Pozbán, Pogrányban, Nagycétényben, Fűrön, Érsekkétyen, Izsán és Paláston. A gazdasági szakemberek úgy vélik, a kisiskolák nem maradhatnak meg anyagi okok miatt. Tudatjuk, hogy az iskola nem eladó!

Ha egy település iskolája haláltáncának végére ér, magával vonja a falu kulturális és szellemi leépülését, illetve fejlődésének minőségét. A következő generációk tagjainak szintén jogos jussa saját falujában, családi környezetben magához venni a műveltséget. Elengedhetetlen az egyén szellemi és lelki fejlődése szempontjából az egészséges identitástudat és a gyökerek ismerete.

Az 1989-es bársonyos forradalom után boldogok voltunk, gondolván, talán majd az életünk minősége is megváltozik. Az azóta eltelt idő óta a gondok, problémák sokasodnak, gubancolódnak. A helyzet szinte változatlan, sőt – ami a szlovákiai magyar iskolák helyzetét illeti – egyre elszomorítóbb! Évente lassan, de biztosan csökken a magyar iskolába íratott gyermekek száma.

Több mint fél évszázada kezdődött el újra a szlovákiai magyar oktatás a II. világháború után, s – érdekes párhuzam – vele egy időben alakult meg a Csemadok is. Az iskola a magyar nyelvet – a Csemadok a magyar kultúrát hivatott ápolni. A céljuk közös: megtartani, óvni, védeni magyarságunkat, anyanyelvünket.

A Csemadok-láng, a mi fáklyánk, hasonlít az olimpiai lánghoz. A különbség csupán annyi, hogy azt négyévenként gyújtják meg, aztán az olimpiai játékok végeztével kialszik, a mi fáklyánkat 65 éve gyújtották meg, meglehet, nem olyan nagy ceremóniával, s nem is egy helyen, sok-sok helyen. Fütőtűzként terjedt akkor, és azóta is ég. Kézről kézre adjuk és óvjuk, hogy el ne aludjék, mert nem lesz hely, olimpia, ahol újra meggyújtás. Ezt a lángot a magyarságunk, a magyarságtudatunk tartja életben. Féltve óvjuk széltől, viharoktól, rendszerváltásoktól, mi, csemadokosok – szlovákiai magyarok. Vigyázunk rá, olykor talán nem is rosszszul. Mindnyájan köréje csoportosulunk, ha bajban vagyunk, de akkor is, ha örülünk. S ha a fényénél egymás szemébe tudunk nézni, és van mondani valónk egymásnak, akkor nincs baj. Ez a fény nemcsak világít, de megmutatja a helyes utat is, ha netán eltévednénk a

Pék Éva

A Csemadok és az iskola kapcsolata

mindennapok sűrűjében. Mert manapság, sajnos, egyre nő a tévelygők száma, akik júdáspénzért eladják a nemzetségüket a jobb konc reményében, s bár senki sem kéri tőlük, közben elfelejtik gyökereiket, múltjukat, önazonosságukat, magyarságukat – melyet aztán sem szerezhetnek vissza soha.

Mi, csemadokosok is azóta bizonyítunk, mióta a láng – a fáklya – ég, hogy vagyunk, élünk, dolgozunk, mert ez a küldetésünk. Ezt hagyták ránk a szüleink és a nagyszüleink, ez a mi gyönyörű, de nagyon nehéz örökségünk. Viszünk naponta szívünkben, lelkünkben a fáklyát, és próbálunk valamit tenni az itt élő magyarságért, önmagunkért, édes anyanyelvünkért, kultúránkért.

Aki „igazi csemadokos”, minden rendezvényt olimpiai szinten old meg, legyen az szavalóverseny, citeratalálkozó, író-olvasó találkozó vagy bármilyen rendezvény. Készül rá, tervezi, szervezi, izgul: lesz-e közönség. Ismeri ezt az érzést mindenki, aki ezzel/effélekkel foglalkozik. Nekünk minden rendezvény egy kis olimpia, készülünk rá nagy odaadással, odafigyeléssel, kiválasztjuk a legjobb versmondóinkat, dalosainkat, citerásokat, zenészeket, színjátszókat. Felkészítjük őket, foglalkozunk velük, aztán amikor a megfelelő színvonalat elérték, megmutatjuk őket a világnak. Felléptetjük őket versenyeken, fesztiválokon, itthoni és külföldi ünnepeken, és ők igenis, bizonyítanak. Az elvetett mag nem vész kárba, szárbaszökken, termést hoz a befektetett munka. Ott áll a színpadon az unoka a nagyszülőkkel: nincs ennél felemelőbb látvány. S ezt csak az tudja, aki látta, vagy személyesen is megélte: ott éneklő kicsi és nagy együtt a közönséggel – március közeledvén – Kossuth

Lajos azt izente, elfogyott a regimentje. Ha még egyszer azt üzeni, mindnyájunknak el kell menni... – de hová?! Nem Mohácsra, nem a Majtényi síkra, nem Segesvárra, hanem egyszerűen csak magyar iskolába. Hisz van, értünk van, nekünk építették. Közülünk, sajnos, sokan köszönik, de nem kérik...

Most zajlottak a beíratások az alapiskolák első osztályába. A végeredményt még nem tudjuk pontosan, de a hírek nem biztatóak. Azt már tudjuk, hogy sok helyen emiatt osztályok, netán iskolák szűnhetnek meg, hogy sok kis magyar gyermeket visznek magyar szüleik más nyelvű iskolába, abból a megfontolásból, hogy ott majd jobban boldogulnak. Ez önámítás! Egyszerűen: nem igaz! Hadd ne részletezzem, miért, hisz mindenki tudja. Csak egy nagyon fontos dologról feledkeznek meg: megfosztják saját édes gyermeküket – akit a legjobban szeretnek – attól a gyönyörűségtől, hogy megismerjék édes anyanyelvüket. Egy gyermeknek kétszer vágják el a köldökzsinórját: egyszer, amikor a világra jön, amikor az édesanya életet ad neki, másodszor pedig akkor, amikor iskolába íratja, mert ez megint egy új élet kezdete. S egy kisgyermek számára bizony egyik sem könnyű. Az egyik a fizikai, a másik a szellemi élet kezdetét jelenti számára. Az iskolában a kis ember egy új világba születik, új közösségbe kerül. Egy nyelv csodálatos világába, amely meghatározza majd későbbi életét, az egész életét. Megnyílik előtte egy másik világ, amely elviszi őt akár a csillagokig: a tudás világa, amely csak az anyanyelv ismeretével lesz élhető, érthető, felfogható, teljes és kerek. S az a szülő, aki ettől gyermekét tudatosan megfosztja, és más nyelvű iskolába íratja, a lehető

legnagyobb bűnt követi el az ellen, akit a világon a legjobban szeret. Én valahol itt is látom a CSEMADOK-munka értelmét, felelősségét.

A más nyelvű iskolába járó gyermek soha nem ismeri meg Tündér Ilonát és Árgyélus királyfit, Lúdas Matyit. Neki nem fog tüzesen sütni a nyári nap sugára, és nem ég majd a napmelegtől a kopár szik sarja... Nem lesz a hazának rendületlenül híve, és soha sem találja meg azt a bizonyos hetedik krajcárt... Nem lesz Góg és Magóg fia, sem Dózsa György unokája... Neki semmit sem jelent Hargita, és nem ismeri meg Ábelt... és folytathatnám még tovább... Ebből a legszomorúbb az, hogy ő mégcsak nem is tehet róla, mert ez a szülők bűne, nagyon nagy bűne.

S ismételtelen kijelentem, hogy napjainkban valahol ebben rejlik a CSEMADOK feladata: hogy a magyar kultúra terjesztésével, ápolásával, nyelvápolással, népdalokkal, táncokkal, kézműves táborokkal, néprajzi gyűjtésekkel észrevétlenül belopja magát a köztudatba, de ne csak a felnőttek, hanem a gyerekek és az ifjúság tudatába is. Mert minden az iskolában kezdődik. Ezért óriási feladat hárul minden magyar pedagógusra: Gárdonyi lámpására. Hogyan tanít, mit tanít, miként neveli a gyermeket magyarrá, értékes emberré, de nemcsak a tananyaggal az órákon, hanem egyéniségével, példamutatásával mindenkor és mindenütt. Mert a teljes értékű emberré váláshoz csak egy út járható: az anyanyelvhez vezető út. Ez az út pedig, még a mai modern világban is az anyanyelven tanító iskolán keresztül vezet. Ellenkező esetben a saját sírunkat ássuk meg, ahová a testünkkel együtt a nyelvünket is eltemetjük. Adja Isten, hogy ne így legyen!